

УДК 619:617.57/58-08:636.2

**ПАТОЛОГІЯ КІНЦІВОК ХІРУРГІЧНОГО ПРОФІЛЮ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ
ХУДОБИ В УМОВАХ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА «ДРУЖБА»
ПЕТРІВСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Попіль Є.В., магістрант

Білий Д.Д., к.вет.н.

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

У зв'язку з переводом тваринництва на промислову основу, скупченням великої кількості корів на малих площах, створення різних систем утримання тварин, з використанням різних матеріалів для підлог зріс травматизм і захворюваність дистального відділу кінцівок великої рогатої худоби.

Незважаючи на значну кількість робіт, присвячених вивченню проблем патології копитець, слід відзначити, що уявлення про етіологію, патогенез і, особливо диференційну діагностику цих захворювань, повністю не з'ясовані. Як правило, виділяють чотири основні групи факторів, які викликають виникнення захворювань дистального відділу кінцівок у великої рогатої худоби: спадкові фактори; інфекційні фактори; умови годівлі; умови навколишнього середовища.

Приймаючи до уваги, що більшість вищевказаних факторів у господарствах не усунена, проблема лікування та профілактики захворювань дистального відділу кінцівок великої рогатої худоби є актуальною і потребує подальшого детального вивчення.

Приймаючи до уваги актуальність проблеми, була поставлена **мета дослідження**: визначити ефективність хірургічної диспансеризації у великої рогатої худоби в умовах ПП «Дружба» Петрівського району Кіровоградської області.

Матеріал та методи дослідження. Спостереження проводили в умовах ПП «Дружба» Петрівського району Кіровоградської області протягом 2016 – 2017 року.

Діагностика захворювань стато-динамічного апарату базувалась на аналізі порушення функції кінцівок. Перед усім визначали вид кульгавості: кульгавість опірної кінцівки, кульгавість висячої кінцівки, змішана кульгавість, переমেжована кульгавість, напружена хода, здерев'янілий крок.

Звертали увагу на особливості кульгавості: приведення або відведення кінцівки від тулуба; постійний або тимчасовий характер; ступінь вираження: сильна, слабка. При загальному обстеженні обов'язково враховували породу, стать, вік тварини; застосовували огляд, пальпацію, перкусію, пасивні рухи, метод вимірювання, за необхідності - рентгенографію.

Результати власних досліджень. При проведенні хірургічної диспансеризації із загальної кількості досліджених нами тварин (253 голів) виявлено 70 тварин з патологією дистального відділу кінцівок, що складає 27,67 %.

Аналіз виявленої патології дистального відділу кінцівок великої рогатої худоби свідчить про те, що найчастіше зустрічаються гнійні поверхневі та глибокі пододерматити (42,86 %), гнійні рани (18,57 %), виразки тканин міжпальцевого склепіння (14,29 %), флегмони вінчика та м'якуша (10,00 %), артрити (7,14 %), некротична виразка підошви копитця (7,14 %). У 89 % випадків гнійно – запальні процеси локалізувались на тазових кінцівках.

Досить поширеною патологією дистального відділу кінцівок є специфічна виразка м'якуша (виразка Рустергольця). Вона являє собою некроз основи шкіри у місці переходу підошовної ділянки м'якуша у центральний поблизу абоксіального підошовного краю (пункт Рустергольця).

Ураження у ділянці склепіння міжпальцевого склепіння спостерігались у вигляді некрозу тканин у ділянці склепіння міжпальцевої щілини. Також у деяких тварин додатково

реєстрували виразки і нориці у даній ділянці, що вказувало на ураження глибше розташованих тканин.

Проводячи заплановані дослідження, насамперед, звертали увагу на деформації копитець, пов'язані із надлишковим розростанням ратицевого рогу. Слід зазначити, що дана патологія реєструвалась у 51 % випадків (128 голів). Тобто можна стверджувати, що вона є поширеною, що на нашу думку, пов'язано з відсутністю належної уваги до цієї проблеми.

Серед цих тварин виділяли: гострокутні (32,81 %), тупокутні (21,09 %), плоскі (16,40 %), повні (14,84 %), криві (14,84 %) копитця.

Необхідно відзначити, найчастіше що на перших етапах захворювань дистального відділу кінцівок у тварин реєстрували зміну постанови кінцівок. Причому, у більшості випадків це стосувалось тазових кінцівок у тварин, які мали значну масу тіла (500 – 1200 кг), високу продуктивність (близько 5000 кг молока та більше), не отримували належного моціону та збалансованого раціону (насамперед, за макро- та мікроелементами)

При порушеннях постанови кінцівок, особливо тазових, різко змінювався характер опори копитець – ратицева стінка розташовувалась практично горизонтально, часто виключалась з опори. Спирання здійснювалось, головним чином, м'якушами. Копитця ставали лижеподібними. При цьому тварини були не в змозі довго стояти або рухатись.

Особливо слід зазначити високий відсоток розповсюдження захворювань дистального відділу кінцівок серед голштино-фризської породи на відміну, скажімо від червоної степової. Це, на нашу думку, обумовлено вищезазначеними факторами.

Слід зазначити, що гострокутні копитця характеризувались тим, що кут передньої стінки з площиною підошви та підошовної ділянки м'якуша менше 45 °; дорсальна стінка довга, поверхня стінки м'якуша низька. Навантаження, в основному, здійснювалось на м'якуші. Такі копитця утворювались у тварин, які утримувались на м'якій, надмірно зволоженій поверхні.

Тупокутні копитця характеризувались значним кутом зачепу (більше 60°). При цьому навантаження, головним чином, проектувалось на зачепи. За нашими спостереженнями причиною даної деформації було утримання на жорстких полах (зокрема, цементних).

Плоскі та повні копитця характеризувались зміною рівня розташування рогу підошви та м'якуша по відношенню до підошовних країв ратицевих стінок.

Висновки. Таким чином, проведення хірургічної диспансеризації забезпечує ранню діагностику захворювань у поголів'я тварин в умовах господарства, що дає можливість підвищити ефективність лікувальних заходів за виявленої патології.

Програма профілактики захворювань кінцівок у великої рогатої худоби повинна бути комплексною та включати в себе наступні положення: проведення селекційного відбору поголів'я у відношенні стійкості до хвороб кінцівок та якості ратицевого рогу; використання на комплексах і фермах промислового типу не слизьких підлог, виконаних із матеріалу високої якості; застосування систем гноєвидалення, які виключають мацерацію копитець, їх травматизм; проведення корегуючої обрізки рогу, який надмірно відріс, кожні 6 місяців з регулярним використанням дезінфікуючих ванн; дотримання умов утримання та збалансованості раціону годівлі у період сухостою та лактації.